VITENSKAPELIG PUBLISERING

Offentliggjøring av resultatene er et kjennetegn ved forskning.

Av **Preben Aavitsland,**
Avdelingsdirektør, Folkehelseinstituttet

Med vitenskapelig publisering menes en skriftlig publisering der fremstillingsmåte, språk og kanal gjenspeiler at fagfeller er målgruppa. Ethvert forskningsprosjekt skal ha vitenskapelig publisering som mål, og planlagt publiseringsmåte skal fremgå av prosjektbeskrivelsen.
Vitenskapelig publisering har flere formål:

Byggverket: Hver studie kan ses på som en byggestein i det store byggverket som utgjør verdens samlede kunnskap på et fagfelt. Byggesteinen har liten nytte i laboratoriet eller på sengeposten; den må ut i verden.

Læring: Studien kan bringe kolleger ny kunnskap som bør tas i bruk raskt for bedre å pleie pasienter eller forebygge, diagnostisere og behandle sykdom.

Kvalitet: Gjennom tre trinn – redaksjonens vurdering, lesernes reaksjoner og andre forskeres forsøk på å gjenta studien – bidrar publiseringen til at forskningens kvalitet øker. Gode studier får mer oppmerksomhet, dårlige studier mister betydning.

Tillit: Publisering gir omverdenen innsikt i forskningen. Uredelighet er vanskelig å skjule når tusener av andre forskere leser artikkelen. (Den norske forskeren som for noen få år siden publiserte sensasjonelle resultater basert på fabrikkerte data, ble avslørt nettopp av kolleger som leste artiklene og visste at slike data ikke fantes.)

Kvittering: En publisert artikkel er en fin avslutning på en studie og en kvittering til arbeidsgiver og finansieringskilde for utført studie.

Meritt: Den publiserte artikkelen øker meritten til forskeren personlig og hennes forskningsmiljø.

Den normale publiseringskanalen for forskere i helsefagene er de helsevitenskapelige tidsskriftene, for eksempel de norske Sykepleien Forskning og Tidsskrift for Den norske legeforening. Man bør velge et tidsskrift som når den gruppa man vil nå.

De vitenskapelige tidsskriftene tilbyr forfatterne en ryddig redaksjonell prosess der artiklene forbedres både i form og innhold. Redaktøren og eksterne fagvurderere (som gjerne er eksperter på artiklenes tema eller metode) vurderer og sliper manuskriptet i samarbeid med forfatteren. De er særlig opptatt av at det er sammenheng mellom metode, resultat og konklusjon. Ofte må konklusjonen dempes fordi redaktøren har et mer nøkternt syn enn forfatteren selv, som gjerne er oppglødd over de spennende resultatene.

Tidsskriftene tilbyr også en betydelig spredning av artiklene, både på Internett og i papirversjonen som sendes abonnentene, herunder biblioteker. I tillegg blir artikkelens tittel og sammendrag tilgjengelig på internasjonale litteraturdatabaser, som PubMed/Medline i søkbar form.

Publisering i vitenskapelige rapporter har den store fordelen at man har mer plass tilgjengelig. Ulempen er at kvalitetssikringen blir dårligere. Noen forskningsinstitutter forsøker å bøte på dette ved å utnevne redaktører og fagvurderere også for rapporter, men dette gir nok ikke den samme troverdigheten for andre forskere. Tilgjengeligheten blir heller ikke så god ettersom rapporter ikke kommer i PubMed/Medline og andre baser. Man kan tenke seg en kombinasjon, altså først publisering av en vitenskapelig artikkel og deretter som en lengre rapport med alt bakgrunnsstoffet det ikke ble plass til i artikkelen. Dette må i så fall skje i forståelse med tidsskriftets redaktør og i riktig rekkefølge. Mange tidsskrifter er avvisende til å publisere resultater som allerede foreligger i rapporter; da er jo resultatene gammelt nytt.

Publisering av forskningen som foredrag på vitenskapelige konferanser regnes som bare en foreløpig publisering. Det er nyttig for å spre kunnskapen og få umiddelbar kritikk, men må følges opp med skriftlig publisering.